

Další příspěvek editorky sborníku Agaty Mirek pochází z konference z roku 2006, která se konala k 25. výročí vyhlášení válečného stavu a postavení církve v tomto období. Autorka téma zúžila na život řádových sester a ze zápisků z jejich kronik sestavuje mozaiku každodenních starostí jeptišek v době válečného stavu. Poslední konference, z roku 2007, měla jako hlavní téma ženské řády a jejich střet s totalitarizmem v bývalých východních oblastech Polska. Článek odtud pocházející opět vybočuje z tématu daného názvem knihy, protože zkoumá situaci jeptišek v bývalých východních oblastech (Lvovském, stanislavovském a tarnopolském vojvodství) během polsko-ukrajinského konfliktu mezi lety 1943 a 1945.

Poslední dvě studie se věnují tématu infiltrace bezpečnostních složek do řádů. Jejich autoři se tentokrát drží tématu. První sleduje zprávy, které získávaly státní bezpečnostní složky v době, kdy byl kardinál Wyszyński v ženském klášteře v Komańczy. Druhý ukazuje způsoby likvidace církevních školek státním aparátem a obsahuje dlouhé ukázky ze zápisů bezpečnostních složek.

Knize chybí rejstřík, stejně jako poznámka u příspěvku, ze které konference (jestli vůbec) pochází. Takto je možno se pouze dohadovat podle témat textů. Církevní téma je sice zachováno a zkoumané otázky měly jistě vliv i na ženské řády, ale přímo se jich nedotýkají.

Olga Brabcová

Zdzisław Najder, **Patrząc na Wschód**. Wrocław: Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, 2008, 216 s. ISBN 978-83-61617-04-4

Zdzisław Najder, politolog a literární historik, se v této publikaci věnuje polské východní politice. Najder se narodil roku 1930 ve Varšavě a polskou literaturu studoval na Varšavské univerzitě a později i na Oxfordu. Studium Conradových prací ho dovedlo až do Berdychova (odkud Conrad pocházel), který se nachází na území dnešní Ukrajiny. Také několikrát navštívil i Bělorusko a Litvu. Pobyty v historických částech Rzeczpospolité ho utvrdily v tom, že Polsko má vůči těmto státům odpovědnost, které by se nemělo zříkat.

Zodpovědnost za vývoj těchto zemí a role Polska jako zprostředkovatele západní kultury, to jsou motivy, které se jako červená nit táhnou celou knihou. Objevují již v prvním textu, který pochází z roku 1975 a jako jediný byl vydán v zahraničí pod pseudonymem (další práce vychází až od roku 1991). Podle autorových představ se má Polsko stát jejich pomocníkem a zprostředkovatelem na „cestě do Evropy“ prostřednictvím spolupráce na různých úrovních, nikoliv. Tento text se však netýká pouze tématu daného titulem knihy. Najder se ve svém prvním článku poměrně ostře vymezuje vůči západní polské emigraci a obviňuje ji z toho, že nemá politický plán, který by mohla Polsku předložit.

Najder se na čas literárně odmlčel během své emigrace (po vyhlášení válečného stavu v roce 1981 raději zůstal v zahraničí), kdy se stal ředitelem polské sekce Rádía Svobodná Evropa (a v Polsku byl v nepřítomnosti odsouzen k trestu smrti na základě obvinění ze

spolupráce s americkou CIA). Tuto funkci zastával až do roku 1987. Po pádu komunismu se stal poradcem vrcholných polských politiků a začal být opět literárně činný. Ve svých esejích a článcích se vyjadřuje hlavně k polské východní politice, kterou kritizuje jako nedostatečnou. Postupně ze svých úvah vypouští jak Litvu (se kterou považuje spolupráci za uspokojivou), tak Bělorusko (pro které z polské strany nelze nic udělat) a jako hlavní partner mu zůstává Ukrajina. Ve svých pracích upozorňuje na polský sentiment ve vztahu k Ukrajině, na její velikost, lidnatost, bohatství zdrojů a také strategickou pozici. Podle jeho názoru je svobodná Ukrajina nejlepším garantem bezpečnosti Polska. Z toho podle něj vyplývá, že Polsko potřebuje Ukrajinu víc než Ukrajina Polsko, a na to by neměli Poláci zapomínat.

Všechny texty (vyjma prvního) jsou napsány mezi lety 1991–2008. Jejich délka je různá, stejně jako určení. Nalezáme zde kratší články napsané pro deník Rzeczpospolita nebo Tygodnik Solidarność, ale i delší texty určené pro různé konference nebo ročenky polské zahraniční politiky. Periodika jsou různá, cíl je však vždy stejný: přesvědčit čtenáře, že Ukrajina by měla být jedním z hlavních zahraničních partnerů Polska. Domnívá se, že Polsko by si nemělo nad situací na Ukrajině „mýt ruce“, ale aktivně pomoci situaci řešit.

Jednotlivé texty jsou chronologicky seřazeny podle data vydání. Je zde jak obsah, tak i rejstřík a oboje pomáhá orientaci v článcích. Publikace je shrnutím děl jednoho z významných polských intelektuálů, který má k polsko-ukrajinským vztahům jistě co říci.

Olga Brabcová

G. M. Perepelytsia, ed., Foreign Policy of Ukraine 2007: Strategic Assessments, Forecasts and Priorities. Annual Strategic Review. Kyiv: Stylos, 2008, 302 s. ISBN 978-966-193-000-0

Publikace je z produkce Institutu pro zahraniční politiku a Diplomatické akademie při Ministerstvu zahraničí Ukrajiny, nicméně je zde explicitně uvedeno, že stanoviska autorů nemusejí nutně odpovídat těm státním, ovšem analýza byla provedena na základě materiálů ministerstva. Kolektiv autorů je ale nicméně akademický a takový je i charakter publikace.

Jedná se o sborník rozdělený do několika tématických kapitol a podkapitol zaměřených spíše než na zahraniční vztahy jako takové právě na instrumenty zahraniční politiky, tedy na diplomatickou strukturu ve všech jejích podobách v kontextu událostí roku 2007.

Rok 2007 znamenal pro Ukrajinu zásadní diplomatické kroky, kdy země musela zajistit množství mezinárodní technické pomoci na likvidaci havárie Černobyli, bylo poukázáno na hladomor let 1932–33, o jehož mezinárodní uznání a pojmenování se země snažila. Ukrajina se vůbec snažila otevřít řadu zamrzlých konfliktů a najít novou diplomatickou identitu jako „peacemaker“. Důležitým aspektem je spolupráce s NATO.

Je zde analyzován podrobně vztah s hlavními partnery a tendencemi Ukrajiny, tedy tradičního Ruska a EU. Vztahy s Ruskem jsou zde charakterizovány jako konsolidované